

## Az Európai Unió és Izrael kapcsolatrendszerének mérföldkövei<sup>1</sup>

1948. május 14.	Izrael függetlenségének kikiáltása
1957	Az EGK létrehozása (továbbiakban EK, majd 1993-tól EU)
1958	Az izraeli kormány memorandumban kezdeményezi az Európai Bizottságnál (EB) egy átfogó kétoldalú, EK-Izrael megállapodás aláírását.
1959	Az Egyesült Államok és Görögország után Izrael is diplomáciai kapcsolatokat létesít az EK-val (képviselőt nyit Brüsszelben).
1964. június 4.	Az első kereskedelmi megállapodás aláírása ( <i>trade agreement</i> ; nem-preferenciális megállapodás, 3 évre szól, többször meghosszabbítják).
1967	Franciaország megvétózza az EK/EB azon kezdeményezését, hogy Izraellel tárgyalásokat kezdeményezzenek egy kereskedelmi preferenciákat tartalmazó egyezményről.
1970. aug. 17.	az első preferenciális kereskedelmi megállapodás aláírása
1972	az EK globális mediterrán politikájának (global Mediterranean policy, gMp) megfogalmazása
1975. május 11.	öt évre szóló, preferenciális szabadkereskedelmi megállapodás aláírása ( <i>Israel-EEC Free Trade Agreement, FTA</i> ). Az EK más térségbeli államokkal is hasonló kőt.
1978	Camp David-i keretegyezmények aláírása a közel-keleti békéről, illetve az Egyiptom és Izrael közötti békeszerződés megkötéséről. A megállapodásokat az EK egyáltalán nem támogatta.
1980. június 13.	Veneczi Nyilatkozat ( <i>Venice Declaration</i> ). Az EK akkori kilenc tagállamának állásfoglalása a közel-keleti helyzetről, a rendezés elveiről: kívánatos a palesztinok tárgyalásokban bevonásának szükségessége annak érdekében, hogy önrendelkezési jogukat gyakorolhassák (6-7. cikk), illetve az izraeli megszállás megszüntetése (9. cikk). Bár a nyilatkozat elismeri minden állam, így Izrael biztonságos határok közötti létezéshez való jogát (4. cikk), annak szellemisége és tartalma máig rányomja a bélyegét az EU és Izrael kapcsolataira.
1991	Madridi konferencia a közel-keleti kérdésről (az EK csak megfigyelőként vehetett részt).
1994. dec. 9-10.	Az esseni nyilatkozattal ( <i>Essen Declaration</i> ) az EU/ET „speciális státuszt” ad Izraelnek: „ <i>The European Council considers that Israel, on account of its high level of economic development, should enjoy special status in its relations with the EU on the basis of reciprocity and common interests</i> ” (teljes mértékben sosem valósult meg).
1995	A Barcelona-folyamat (EMP) kezdete
1995. nov. 20.	Társulási megállapodás aláírása ( <i>EU-Israel Association Agreement; European Union, the member states and Israel are interested in promoting the integration of Israel's economy into the European economy</i> ), amely 2000-ben történt hatályba lépésével felváltotta az FTA-t. Az együttműködés két legfontosabb szerve a Társulási Tanács ( <i>Association Council</i> ) és az annak döntéseit operatív szinten végrehajtó Társulási Bizottság ( <i>Association Committee</i> ).
2003	Brüsszelben aláírják a közös európai kutatási térség létrehozását célzó kutatásfejlesztésről szóló 6. keretprogramot, amelynek, majd később a 7. keretprogramnak ( <i>Framework Program for Research and Technological Development</i> ), Izrael teljes jogú és aktív tagja lesz.
2004	A keleti bővítéssel az EU új határai új szomszédsági politikákat igényelnek: ENP
2005. április	Az esseni nyilatkozatra hivatkozó <i>EU-Israel ENP Action Plan</i> aláírása és életbe lépése
2008. június	Az EU-Izrael Társulási Tanács döntése a kapcsolatokat magasabb szintre emeléséről ( <i>upgrading relations</i> ) és új Action Plan kidolgozásáról.
2008	A EMP felélesztése; a továbbiakban az együttműködés neve: <i>Union for the Mediterranean</i>
2009.12– 2010.01.	Az öntött ólom hadművelet következtében megszakadnak az EU-izraeli kapcsolatok magasabb szintre emeléséről folytatott tárgyalások, miután azokat az EU/EB a palesztin-izraeli kérdés függvényében kezeli.
2010. február	Az Európai Bíróság döntése <sup>2</sup> a német Brita GmbH kontra Hamburg-Hafen-i vámhatóság ügyében. A döntés értelmében a Nyugati Part-i zsidó telepekről származó árukra és szolgáltatásokra nem terjed ki a(z) AA hatálya (amennyiben Nyugati Part a PFSZ-szel 1997-ben megkötött átmeneti AA hatálya alá esik).
Jelmagyarázat; rövidítések	regionális (mediterrán) kontextusban zajló együttműködés AA társulási megállapodás ( <i>Association Agreement</i> ) EB Európai Bizottság EGK Európai Gazdasági Közösség EK Európai Közösség EMP Euro-Mediterrán Partnerség ENP European Neighbourhood Policy ET Európai Tanács ( <i>European Council</i> ) EU Európai Unió FTA szabadkereskedelmi megállapodás ( <i>free trade agreement</i> )

## Felhasznált és ajánlott irodalom

- Asseburg, M. (2004) „The EU and the Middle East Conflict: Tackling the Main Obstacle to Euro-Mediterranean Partnership,” in A. Jünemann (ed): *Euro-Mediterranean Relations After September 11. International, Regional and Domestic Dynamics*. London: Frank Cass, pp. 174-193.
- Bihari, A. (2011) *Sharon Pardo előadása a Budapesti Corvinus Egyetemen*. Budapest, 2011. március 31.  
[http://www.grotius.hu/doc/pub/MBVCNG/2011\\_89\\_bihari%20anna\\_sharon%20pardo%20eloadasa.pdf](http://www.grotius.hu/doc/pub/MBVCNG/2011_89_bihari%20anna_sharon%20pardo%20eloadasa.pdf)
- Chagnollaoud, J. (1990) „The European Community and the Middle East Conflict,” in J. Nassar – R. Heacock (szerk.) *Intifada. Palestine at Crossroads*. London: Prager, pp. 257-267.
- Duchene, F. (1988) „Israel in the Eyes of Europeans: A Speculative Essay” in I. Greilsammer – J. H. Weiler (szerk.) *Europe and Israel: Troubled Neighbours*. New York: Walter de Gruyter
- Dupla, T. (1990) „The Role of the European Community” in E. Denters – J. Klijn (szerk.) *Economic Aspects of a Political Settlement in the Middle East*. Amsterdam: VU University Press, pp. 181-184.
- EU (2007): *The European Neighbourhood Policy and Israel*. Delegation of the European Commission to the State of Israel,  
[http://eeas.europa.eu/delegations/israel/documents/home/010\\_070810\\_eu\\_focus\\_enp\\_final\\_en.pdf](http://eeas.europa.eu/delegations/israel/documents/home/010_070810_eu_focus_enp_final_en.pdf) (2011-04-08)
- Gazdik Gy. (2009n): *Az Európai Unió közel-keleti politikájának három évtizede, 1970-2000*. Magyar Lajos Alapítvány. Béke- és Konfliktuskutató Intézet,  
<http://www.freeweb.hu/bki/Gazdik%20Tanulm%20E1ny.htm> (2011-04-08)
- Greilsammer, I. – Weiler, J. H. H., szerk. (1988) *Europe and Israel: Troubled Neighbours*. New York: Walter de Gruyter
- Hollis, R. (1994) The Politics of Israel-EU Economic Relations. *Israel Affairs* 1 (1)
- Kühnel, B., szerk. (2003) *Troubled Waters: Europe and its Relations With the US and Israel*. Jeruzsálem: HUJI, The Helmut Kohl Institute for European Studies
- Langer, S. H. (1982): The Israel-EEC Free Trade Agreement: An Analysis of the Agreement and Its Effect on Investments. *Syracuse Journal of International Law and Commerce* (63)
- Paragi B. (2006) Az Európai Unió közös érdek-és szereprendszere a Közel-Keleten. *Külgügyi Szemle* 5 (3-4): 49-88.
- Paragi B. (2007): *Sokféleség az egységben. Az Európai Unió tagállamainak a közel-keleti konfliktushoz való viszonya*. Grotius online folyóirat, 2007. december  
<http://www.grotius.hu/doc/pub/OIHEVS/paragi%20be%20C3%A1ta%20-%20sokf%C3%A9les%C3%A9g%20az%20egys%C3%A9gben.pdf> (2011-04-08)
- Pardo, S. – Peters, J. (2010) *Uneasy Neighbors: Israel and the European Union*. Lanham, MD: Lexington
- Pardo, S. (2011) *The history of the EU-Israeli relations*. Az előadás elhangzott a Budapesti Corvinus Egyetemen. 2011. március 31.
- Sayigh, Y. (2006) „Putting the Israeli-Palestinian Peace Process Back on Track. A European Perspective,” in I. Daalder – N. Gnesotto – P. Gordon (szerk): *Crescent of Crisis. US-European Strategy for the Greater Middle East*. Washington: Brookings Institute – Párizs: EU Institute for Security Studies, pp. 55-77.
- Søtendorp, B. (2002) The EU's involvement in the Israeli-Palestinian Peace Process: Building of a Visible International Identity *European Foreign Affairs Review* 7 (3): 283-295.
- Steinberg, G. (1999) *The European Union and the Middle East Process*. Jerusalem: Jerusalem Center for Public Affairs, 1999. november 15. <http://www.jcpa.org/jl/vp418.htm> (2011-04-08)
- Tocci, N. (2010) „The conflict and the EU-Israeli relations” in E. A. Bylat (szerk.) *European Involvement in the Arab-Israeli Conflict*. Chailiot Papers #124. Paris: EUIIS, pp. 55-64.
- Tovias, A. (1999n) Israel in the Barcelona Process. Euromesco Papers #3.  
[http://euromesco2.nembo.net/index2.php?option=com\\_content&do\\_pdf=1&id=135](http://euromesco2.nembo.net/index2.php?option=com_content&do_pdf=1&id=135) (2011-04-08)
- Tovias, A. (1995) From Twelve to Fifteen: The Impact of the Last European Union's Enlargement on Israel's Political Economy. *Israel Affairs* 2 (2): 70-94.
- Tovias, A. - Ahiram E. (1995) „Introduction” in E. Ahiram – A. Tovias (szerk.) *Whither EU-Israeli Relations? Common and Divergent Interests*, Frankfurt am Main, Peter Lang, pp. 1 – 20.
- Tovias, A. – Bacaria J. szerk (1999) Euro-Mediterranean Free Trade Areas: Commercial Implications. Special Issue of *Mediterranean Politics* (4) 2 (185p)
- Tovias, A. – Sarto, D. (2001) „Caught Between Europe and the Orient: Israel and the EMP” *The International Spectator* 36 (4): 61-75.
- Tovias, A. (2008) „Relations Between Israel and the EU” in A. Dieckhoff (szerk.) *L'Etat d'Israel*, Paris, Fayard, pp.395-404.
- Tovias, A. (2010) „The EU and the Mediterranean Nonmember States” in F. Bindi (szerk.) *Foreign Policy of the European Union*. Washington, Brookings Institution Press, pp. 160-82.

<sup>1</sup> Készítette Paragi Beáta (BCE, Nemzetközi Tanulmányok Intézet), [beata.paragi@uni-corvinus.hu](mailto:beata.paragi@uni-corvinus.hu)

<sup>2</sup> *Products originating in the West Bank do not qualify for preferential customs treatment under the EC-Israel Agreement*. Court of Justice of the European Union, Press Release No. 14/10, Luxembourg, 2010. február 25.  
<http://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2010-02/cp100014en.pdf> (2011-04-08)